

MATS FRIDLUND – TEOLLISTUMISEN HIS- TORIAN PROFESSORI

Sampsa Kaataja

Noin vuosi sitten Aalto-yliopiston Otaniemen kampuksella aloitti työt teollistumisen historian oppiaineen vastavaliittu professori Mats Fridlund. Nyt on tullut aika esitellä hänet myös Tekniikan Waiheissa ja katsoa, miten tekniikan historiaa lähellä olevan oppiaineen toiminta on käynnistynyt uuden professorin johdolla.

PITKÄ KANSAINVÄLINEN KIERROS TAKANA

Korkeatasoisen julkaisuprofiilin ohella tärkeänä tekijänä Fridlundin valinnan taustalla vaikutti hänen laaja kansainvälinen kokeuksensa. Tukholman kuninkaallisesta teknologisesta instituutista (KTH) rakennusfysiikan maisteriksi 1992 valmistunut ja siellä tekniikan historiasta 1999 väitellyt Fridlund on ehtinyt urallaan työskennellä useissa eri yliopistoissa sekä Euroopassa että Yhdysvalloissa. Näihin lukeutuvat muiden muassa MIT, Imperial College Lontoossa, Kööpenhaminan yliopisto sekä Göteborgin yliopisto, josta Fridlund siirtyi Otaniemeen.

Kansainvälisellä kierroksellaan Mats Fridlund on päässyt työskentelemään useiden tekniikan historian kentän keskeisten tutkijoiden kanssa. Tärkeitä kontakteja ovat olleet Ken Alder, David Edgerton, Arne Kaijser, Svante Lindqvist, David Mindell ja David Nye. Fridlund näkee, että he kaikki ovat osaltaan opettaneet hänelle, millaista opettajan ja tutkijan työ käytännössä on.

Mutta miten professori sitten lopulta päätyi Otaniemeen? Vaikka Fridlund tunsi entuudestaan useampia suomalaistutki-

joita eri eurooppalaisista projektista, hän myöntää, ettei Suomi ollut käynyt mielessä mahdollisena työpaikkana. Aalto-yliopiston hakuilmoitus teollistumisen historian professoriksi oli kuitenkin kiinnostava. Samalla se sopi opetus- ja tutkimusvaatimusten osalta hyvin Fridlundin omaan tutkijaprofiiliin.

TERRORISMIN HISTORIAA JA UUSIA MENETELMIÄ HISTORIAN TUTKIMUKSEEN

Tekniikan historian ohella Mats Fridlundin tutkimukset ovat nojanneet vahvasti poliittisen historian, valtio-opin ja innovaatioiden tutkimuksen eri aihealueisiin.

Mats Fridlund. Kuva: Adolfo Vera.

Tämä näkyy hänen väitöskirjassaan *Den gemensamma utvecklingen: Staten, storföretaget och samarbetet kring den svenska elkrafttekniken* (1999), jossa käsiteltiin teollisen nationalismin sekä julkisen sektorin ja yksityisen puolen yhteistyön teemoja. Vuonna 2004 Fridlund alkoi työskennellä terrorismin historiaan liittyvien kysymysten parissa. Terrorismin tekniikoista useita artikkeleita kansainvälisesti arvostetuissa lehdissä julkaisseesta Fridlundista onkin kymmenessä vuodessa tullut yksi terrorismin historian tärkeistä asiantuntijoista. Tällä hetkellä Fridlund on aloittanut työt myös suomalaisen terrorismin historian tutkimuksen parissa.

Suomessa ollessaan professori Fridlund on kiinnostunut yhä enemmän digitaalisten aineistojen ja työkalujen historian tutkimukselle tarjoamista mahdollisuuksista. Toistaiseksi kiinnostus on materialisoitunut yhdessä Brages Pressarkivin arkistonjohtajan Jessica Parland-von Essenin sekä Kansalliskirjaston kanssa perustetun Digital Humanities Finland -tutkimusverkoston muodossa. Vuoden 2014 alusta toiminut verkosto on tuonut yhteen tutkijoita, arkisto ja museoihmisiä, joita kiinnostaa erilaisten digitaalisten aineistojen hyödyntäminen humanistisessa tutkimuksessa.

MIKSI TEKNIKAN HISTORIAA?

Mutta mikä merkitys tekniikan historialla on, miksi siitä on tullut tärkeä tutkimuksen ala Mats Fridlundille? ”Me elämme teknologian lävistämässä yhteiskunnassa, mutta teknologia helposti katoaa julkisessa keskustelussa. Teknologian olemassaolo tiedostetaan, mutta samanaikaisesti se on sokea piste. Tiedämme että teknologia on ympärillämme, mutta emme näe tai ymmärrä sitä.” Fridlund pohtii. ”Kuitenkin jos haluamme ymmärtää miten yhteiskunta toi-

mii, niin meidän tulee tajuta myös teknologian rooli ja toiminta ympärillämme.”

Entä miksi Aalto-yliopistoon on ollut tärkeää saada historian oppiaine? Fridlundin mukaan teollistumisen historia tarjoaa tärkeän ja insinööriopiskelijoille usein uuden näkökulman tekniikkaan, josta he jäävät paitsi muissa opinnoissaan. Opetuksessaan professori ei myöskään keskity ainoastaan tekniikan menneisyyteen, vaan hän haluaa saada opiskelijansa pohtimaan laajemmin tieteen ja teknologian tutkimukselle tyypillisiä teoreettisia ja käsitteellisiä aiheita.

Yksi opetukseen liittyvä seikka, josta Fridlund antaa kiitosta suomalaiselle yliopistojärjestelmälle, on, että Ruotsiin verrattuna täällä professoreilla on suuremmat vapaudet opetuksen järjestämiseen. Käytännössä tämä tarkoittaa, että Fridlund voi opettaa insinööriopiskelijoille juuri oman asiantuntemuksensa ydinalueita.

VAIKUTELMIA SUOMESTA

Vuoden Suomessa työskentelyn jälkeen professori on kokemukseen tyytyväinen. Fridlund toteaa, että hänet on otettu hyvin vastaan sekä Aallossa että suomalaistutkijoiden keskuudessa. Kaiken kaikkiaan professori on tyytyväinen, kuinka asiat ovat lähteneet sujumaan uudessa ympäristössä. Suuri ansio tässä vaikuttaa olleen professori Fridlundin omalla toiminnalla. Hän on hakenut aktiivisesti kontakteja eri yliopistoihin ja suomalaiseen tutkijakuntaan sekä ollut mukana kehittämässä uutta tutkimusverkostoa, seminaaritapahtumia sekä omaa History of industrialization and innovation (hiivA!) tutkijaryhmäänsä.

Myös Aalto-yliopisto on huomionut uuden professorinsa ponnistelut. Keväällä 2014 Aalto osoitti teollistumiseen historiaan rahoituksen yhdelle tohtoriopiskelijalle,

joita Fridlundin yksikköön on lähitulevaisuudessa tulossa yksi lisää. Tämä osaltaan viittaa siihen, että tekniikkaan, kauppaan ja muotoiluun keskittyvän yliopiston sisällä on tahtoa myös teollistumisen historian oppiaineen kehittämiseen.

Suomalaisen tekniikan historian kentältä Mats Fridlund löytää eroja Ruotsiin verrattuna. Ne liittyvät pitkälti toiminnan laajuuteen. Siinä missä Ruotsissa on viisi tekniikan historian professuuria ja useampia tekniikan historiaan erikoistavia tohtoriohjelmia, niin Suomessa ala vaikuttaa hänestä kehittyvän hajallaan olevien yksilöiden työ-

panoksen kautta. Alalla toimivien tutkijoiden lienee helppoa yhtyä kyseiseen Fridlundin havaintoon.

Kaiken kaikkiaan näyttää siltä, että Aalto-yliopiston teollistumisen historian oppiaine on lähtenyt hyvin käyntiin uuden professorinsa ohjauksessa. Toivottavasti toiminta jatkuu yhtä aktiivisena myös tulevaisuudessa luoden edellytyksiä tutkimusalan laajentumiselle Suomessa.

FT Sampsu Kaataja on Tampereen yliopiston tutkija ja Tekniikan Waiheita -lehden toimituskunnan jäsen.

